

Αρείου Πάγου: 15/2002 Τμήμα Β1΄ Πολιτικό

Πηγή: Ε.Ε.Δ 62/03 σελ. 925, ΕΠΘ.ΙΚΑ 2003 σελ. 380, Δ/ΝΗ 2002 σελ. 744

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΟΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Οι παθόντες από εργατικό ατύχημα έχουν δικαίωμα να εγείρουν την εκ του κοινού δικαίου αγωγή και να ζητήσουν πλήρη αποζημίωση εκτός των άλλων και όταν το ατύχημα έγινε σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων και κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σε αυτές και βρίσκεται σε αιτιώδη συνάφεια με τη μη τήρηση των εν λόγω διατάξεων. Ποιες θεωρούνται ως διατάξεις που καθιερώνουν όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Μόνο εκείνες ου ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Μόνο εκείνες που ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων, δηλ. προσδιορίζουν τους όρους που πρέπει να τηρηθούν, μνημονεύοντας συγκεκριμένα μέτρα, μέσα και τρόπους προς επίτευξη της ασφάλειας των εργαζομένων. Τέτοιους όρους ασφαλείας για τους εργαζόμενους στον ΟΣΕ καθιερώνουν, μεταξύ άλλων, και οι διατάξεις του έχοντος ισχύ νόμου «Κανονισμού Κυκλοφορίας και Ελιγμών» που αφορούν στους όρους ασφαλείας προς προστασία προσώπων και ασφαλή κίνηση τροχαίου υλικού. Αναίρεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως η οποία, παρά το νόμο έκρινε, ότι ο αναιρεσείων δικαιούται την ειδική αποζημίωση του ν. 551/1915 και όχι εκείνη του κοινού αστικού δικαίου, με το σκεπτικό ότι οι διατάξεις του ανωτέρω κανονισμού οι οποίες αφορούν την ασφαλή κίνηση των οχημάτων, εκ της παραβάσεως των οποίων επήλθε ο τραυματισμός αυτού, δεν καθιερώνουν συγκεκριμένο κανόνα για την ασφάλεια των εργαζομένων, ενώ συμβαίνει το αντίθετο, δηλ. οι ανωτέρω διατάξεις συνιστούν όρο ασφαλείας των εν λόγω εργαζομένων κατά την έννοια του ν. 551/1915

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 επ. και 16 Α.Κ. άρθρα 297, 298 και 914. Π.δ. της 19.7/30.8.1928, άρθρα 18 παρ. 188, 19 παρ. 197 και 56 παρ. 539 και 540 θ΄. Ν.δ. της 21.9.1926 άρθρο 3 παρ. 7. Β.δ. 532/1972.

Πρόεδρος: ο αντιπρόεδρος, κ. Ευάγγ. Περλίγκας

Εισηγητής: ο αρειοπαγίτης, κ. Δημ. Παπαμήτσος

Δικηγόρος: η κυρία Χρυσάνθη Αποστολοπούλου, ο κ. Εμμ. Παπαρρηγόπουλος

Οι εξ εργατικού ατυχήματος παθόντες έχουν δικαίωμα να εγείρουν αγωγή του κοινού δικαίου και να ζητήσουν, σύμφωνα με τα άρθρα 297, 298 και 914 ΑΚ, πλήρη αποζημίωση, μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων ή όταν έγινε σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων και κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σ' αυτές, βρίσκεται δε σε αιτιώδη συνάφεια με τη μη τήρηση των διατάξεων τούτων.

Τέτοιες διατάξεις είναι εκείνες οι οποίες ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων, ήτοι προσδιορίζουν τους όρους που πρέπει να τηρηθούν, μνημονεύοντας συγκεκριμένα μέτρα, μέσα και τρόπους προς επίτευξη της ασφάλειας των εργαζομένων. Δεν αρκεί δηλαδή ότι το ατύχημα επήλθε από τη μη τήρηση όρων, οι οποίοι επιβάλλονται μόνο από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, χωρίς να προβλέπονται από ειδική διάταξη νόμου (Ολ. ΑΠ 26/1995). Εξάλλου, κατά το άρθρο 1 του ισχύ νόμου έχοντος κανονισμού κυκλοφορίας και ελιγμών του αναιρεσιβλήτου Ο.Σ.Ε., όστις, κατ' εξουσιοδότηση του από 19ης Ιουλίου/30^{ης} Αυγούστου 1928 Π. Δ/τος (εκδοθέντος εις εκτέλεση του άρθρου 3 παρ. 7 του από 21 Σ/βρίου 1926 ν. δ/τος) περί κωδικοποιήσεως κλπ της νομοθεσίας περί σιδηροδρόμων του Ελλ. Κράτος (ΟΣΕ), εγκρίθηκε δια της από 4 Απριλίου 1931 αποφάσεως του Υπουργού Συγκοινωνιών και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την ίδρυση του αναιρεσιβλήτου Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ), δια του άρθρου 25 του Β. Δ/τος 532 της 26 Αυγούστου/11 Σ/βρίου 1972, «αι διατάξεις του Κανονισμού κυκλοφορίας και ελιγμών αποβλέπουσιν αφ' ενός εις την ασφάλειαν των επί των σιδηροδρομικών γραμμών ευρισκομένων εν κινήσει ή εν στάσει προσώπων και τροχαίου υλικού και αφ' ετέρου εις την επίτευξιν της εκτελέσεως των αναληφθεισών μεταφορών εντός ορισμένων προθεσμιών και εις ορισμένας ώρας». Τέλος, όρο ασφαλείας προς προστασία προσώπων και ασφαλή κίνηση τροχαίου υλικού αποτελεί και

η παρά βάση των διατάξεων των άρθρων 18 παρ. 188, 19 παρ. 197 και 56 παρ. 539 και 540 περίπτ. θ' του ίδιου Κανονισμού, σύμφωνα με τις οποίες «εάν, πρόκειται περί βλάβης δυναμένης να επηρεάσει την ασφάλειαν της κυκλοφορίας του οχήματος ως π.χ. στρέβλωσις ή θραύσις των οργάνων έλξεως ή των προσκρουστήρων, βλάβη των λιποκιβωτίων ή των επισώτρων των τροχών, στρέβλωσις του πλαισίου, εξάρθρωσις τμημάτων του κιβωτίου κλπ απαγορεύεται η χρησιμοποίησις του οχήματος ή η προσθήκη εις αμαξοστοιχίαν πριν ή εξετασθεί το όχημα υπό επισκέπτου αιτουμένου τηλεγραφικώς παρά της πλησιεστέρας έδρας επισκεπτών εις ην αναφέρεται και το είδος της διαπιστωθείσης ζημίας» (παρ. 188), «τα οχήματα των οποίων η χρησιμοποίησις ή η κυκλοφορία επετράπη υπό όρους ή απηγορεύθη λόγω της καταστάσεως αυτών.....σημαίνονται διά πινακίδων αι οποίαι επικολλούνται επ' αμφοτέρων των παρειών του οχήματος υπό του επισκέπτου ή εν ελλείψει τούτου υπό του ενεργήσαντος την εξέταση υπαλλήλου του σταθμού» (άρθρο 19 παρ. 197), οι κινήσεις των οχημάτων μετά την αφαίρεση των τοποθετηθέντων πεδήλων σταθμεύσεως ή άλλων ασφαλιστικών μέσων.....κλπ «δέον να εκτελώνται μετά προσοχής και κατά το δυνατόν άνευ προσκρούσεων και απότομων σταθμεύσεων» (άρθρο 56 παρ. 539), στα οχήματα δε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, «πάντα τα οχήματα τα φέροντα πινακίδα «κυκλοφορεί υπό όρους» (άρθρο 56 παρ. 540 περίπτ. θ). Στην προκείμενη περίπτωση, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του, όπως προκύπτει εξ αυτής, δέχθηκε τα ακόλουθα: Δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας ο ενάγων προσελήφθη από τον εναγόμενο στις 7-3-1985 ως υπάλληλός του. Στη συνέχεια εξελίχθηκε βαθμολογικά μέχρι τον βαθμό του Κλειδούχου Α', τον οποίο κατέχει από τις 6-6-1990. Την 1-10-1994 η άμαξα ελιγμών Χαλυβουργείου του Σταθμού Διαλογής Θεσσαλονίκης με ελιγμοδηγό τον Π.Π. από 08.00 ώρα είχε μεταβεί στο σταθμό Λαχανοκήπων για να συγκεντρώσει από διάφορες γραμμές συγκεκριμένα φορτηγά που είχαν αποσυρθεί της κυκλοφορίας. Στην εργασία αυτή συμμετείχε και ο ενάγων ως Κλειδούχος Α'. Περί ώρα 14.20, ενώ είχαν συγκεντρώσει 21 φορτηγά σε δύο γραμμές, ξεκίνησε η ελιγμών για το σταθμό διαλογής. Στην ΦΙΔ ΧΣ 8+324 γραμμής ΘΑ/ Θ, που απείχε από το κτίριο επιβατών του Σταθμού Λαχανοκήπων 1286 μέτρα, ο ενάγων κατόπιν εντολής του ελιγμοδηγού, έχοντας το φορητό ρ/τ της ομάδας κατέβηκε από τον ΔΑ για να παρακολουθήσει την κίνηση των φορτηγών, ενώ η ελιγμών συνέχισε την πορεία της. Όταν τα τελευταία οχήματα πλησίαζαν στη διάβαση, ο ενάγων έδωσε από το ρ/τ σήμα σταθμεύσεως και η ελιγμών σταμάτησε με την φυλακίδα χειροτροχοπέδης του 20ου φορτηγού (προτελευταίου) σειράς 2ΠΤ Νο* στη μέση περίπου του δρόμου. Η φυλακίδα χειροτροχοπέδης του φορτηγού ήταν στην πίσω πλευρά κατά την φορά κινήσεως της ελιγμών και σ' αυτήν βρίσκονταν από την εκκίνηση ο κλειδούχος Π.Α. Ο ενάγων κρατώντας με το αριστερό χέρι το φορητό ρ/τ, αφού ανέβηκε στο δεύτερο σκαλοπάτι της φυλακίδας χειρ/δης του φορτηγού, έδωσε σήμα αναχωρήσεως και η ελιγμών ξεκίνησε. Με την εκκίνησή της όμως και την επιτάχυνση της πορείας της προκλήθηκαν παλινδρομικές κινήσεις των φορτηγών εξαιτίας του ότι «Οι συνδετήρες (κούπλα) των φορτηγών δεν είχαν συσφιχθεί ώστε να εφάπτονται καλά οι προσκρουστήρες τους, γιατί τα φορτηγά είχαν αποσυρθεί της κυκλοφορίας πριν από πολύ καιρό και οι σωτήρες των συνδετήρων ήταν οξειδωμένες. Από τις παλινδρομικές κινήσεις ο ενάγων δέχθηκε ταλαντώσεις με συνέπεια να χάσει την ισορροπία του και να πέσει στο έδαφος σε απόσταση 10-15 περίπου μέτρων από το σημείο επιβίbasής του, να τραυματισθεί από την πτώση του, όταν βρέθηκε στο άνοιγμα μεταξύ των δυο βαγονιών, στο χέρι του και στην συνέχεια να υποστεί ακρωτηριασμό του δεξιού χεριού, από τον αγκώνα. Λόγω του τραυματισμού του αυτού ο ενάγων κρίθηκε ανίκανος προς εργασία με ποσοστό αναπηρίας 67% και την 1-12-1996 απολύθηκε της υπηρεσίας του. Περαιτέρω, το Εφετείο δέχθηκε ότι υπαίτιος του τραυματισμού αυτού του ενάγοντος ήταν και ο εναγόμενος, διότι τα αρμόδια όργανά του, επέτρεψαν την κίνησή των ως άνω φορτηγών παρά το ότι παρουσίαζαν τις ανωτέρω βλάβες, χωρίς προηγουμένως να γίνει εξέτασή τους από επισκέπτες σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 188 και 19 του Γενικού Κανονισμού Κινήσεως του εναγομένου, εξαιτίας δε και αυτής της αμελούς συμπεριφοράς επήλθε ο τραυματισμός του ενάγοντος κατά τα ανωτέρω και ότι οι ως άνω διατάξεις του Κανονισμού Κινήσεως του εναγομένου δεν αναφέρονται στην ασφάλεια των εργαζομένων αλλά στην ασφαλή κίνηση των οχημάτων, όπως προκύπτει από την σαφέστατη διατύπωσή τους. Με βάση τις ανωτέρω παραδοχές το Εφετείο έκρινε ότι ο ενάγων (ήδη αναιρεσειών)

δικαιούται την αποζημίωση που προβλέπεται από το Ν. 551/1915 και όχι του κοινού αστικού δικαίου, διότι ο τραυματισμός του δεν οφείλεται σε παράβαση συγκεκριμένου κανόνα δια την ασφάλεια των εργαζομένων, αλλά σε παράβαση διατάξεων για την ασφαλή κίνηση των οχημάτων. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο παραβίασε τις προαναφερόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, διότι με την εξέταση από επισκέπτη ενός οχήματος με τις ανωτέρω βλάβες, πριν αυτό χρησιμοποιηθεί ή προστεθεί σε αμαξοστοιχία, επιδιώκεται να εξασφαλισθεί όχι μόνο η ασφαλής κίνηση του τροχαίου γενικά υλικού, αλλά και η ασφάλεια των προσώπων, ενόψει του ότι η χρησιμοποίηση ή η πρόσδεση σε αμαξοστοιχία οχήματος με βλάβες θέτει σε κίνδυνο όχι μόνο την ασφάλεια της κυκλοφορίας του τροχαίου υλικού, αλλά και των εργαζομένων. Επομένως, η μη εξέταση από επισκέπτη ενός οχήματος με τις πιο πάνω βλάβες, πριν αυτό χρησιμοποιηθεί κλπ ενέχει σαφή χαρακτήρα μη τηρήσεως των εκ του κανονισμού επιβαλλομένων μέτρων που αποσκοπούν όχι μόνο στην ασφάλεια κινήσεως του τροχαίου υλικού, αλλά και των εργαζομένων σ' αυτό, αφού η ανασφαλής κίνηση του πρώτου συνεφέλλεται αναγκαίως, και τη διακινδύνευση της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του επιφορτισμένου με την κίνηση του τροχαίου υλικού προσωπικού. Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το βάσιμο, από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, πρώτο λόγος της αναιρέσεως. Κατά τη γνώμη όμως του μέλους του Δικαστηρίου, ήτοι του αρεοπαγίτη Χαράλαμπου Γεωργακόπουλου, ο ανωτέρω λόγος της αναιρέσεως έπρεπε να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι οι πιο πάνω διατάξεις δεν αποβλέπουν και στην ασφάλεια των εργαζομένων.

(Αναιρεί την 5595/1999 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές).